

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	18 november 2021	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2021-0449	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	82394E73	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	4 maart 2021	FAX	030-2583139
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	1: Voorschriften 2: Kaart plangebied 3: Kaart aangetroffen verblijfplaatsen en foto's verblijfplaatsen 4: Voorgestelde maatregelen 5: Aanvullende voorgestelde maatregelen	ONDERWERP	Wnb ontheffing Soortenbescherming ruimtelijke ingrepen Mandenmakerslaan, Zeilmakerslaan en Stoelenmakerslaan te De Meern

Op 4 maart 2021 hebben wij uw aanvraag ontvangen. U heeft ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: wet), onderdeel soortenbescherming. De aanvraag is ingediend door Ecologisch Adviesbureau Viridis B.V. namens Stichting GroenWest, voor de locatie Mandenmakerslaan, Zeilmakerslaan en Stoelenmakerslaan te De Meern (hierna: plangebied) en is bij ons geregistreerd onder zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2021-0449.

I. Besluit

Wij besluiten op grond van het bepaalde in de wet en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017¹:

- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede lid van de wet voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen, van nesten of rustplaatsen van de gierzwaluw;
- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, opzettelijk verstoren of beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis,

voor de periode van de verzenddatum van dit besluit tot en met 15 augustus 2026.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op renovatiewerkzaamheden in het kader van verduurzaming van het woningbestand. De geplande werkzaamheden bestaan onder andere uit:

- Gevelisolatie;
- Het plaatsen van zonnepanelen;
- Dak werkzaamheden;
- Planmatig onderhoud.

¹ https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-03/beleidsnota_wet_natuurbescherming.pdf

Uw aanvraag heeft betrekking op 55 woningen aan de Mandenmakerslaan, Zeilmakerslaan en Stoelenmakerslaan te De Meern. Een kaart van het plangebied is opgenomen in bijlage 2. U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 3.1, tweede lid en 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet voor wat betreft de gierzwaluw (*Apus apus*) en gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) voor de periode tussen 15 augustus 2021 en 15 augustus 2026.

III. Procedure

Wij hebben de aanvraag afgehandeld volgens het bepaalde in hoofdstuk 5 van de wet en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Op 28 mei 2021 en op 19 oktober 2021 heeft u deze aanvraag aangevuld.

IV. Toetsingskader

De gierzwaluw is beschermd op grond van artikel 3.1 van de wet. De gewone dwergvleermuis is beschermd op grond van artikel 3.5 van de wet.

V. Motivering

De aangevraagde ontheffing kan alleen worden verleend als is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a) er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b) er is een geldig wettelijk belang;
- c) de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de gierzwaluw en er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

a) Afweging van andere bevredigende oplossingen

Omschrijving van alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de ruimtelijke ingreep. U geeft hierover het volgende aan:

Locatie

"Het project voorziet in de renovatie van de bestaande woningvoorraad. Het project kan derhalve niet op een andere locatie uitgevoerd worden. Het betreft het isoleren van woningen en dat is per definitie strikt locatie gebonden. De technische staat van de woningen is dusdanig dat renovatie nodig is om de woningen te laten voldoen aan de eisen van deze tijd. De woningen zijn op dit moment onvoldoende geïsoleerd, waardoor in de huidige situatie veel energieverlies optreedt. Indien geen renovatie van de woningen wordt uitgevoerd zullen de woningen daarnaast op termijn onbewoonbaar worden, wat zal gaan leiden tot sloop van de woningen. Sloop van de woningen leidt tot grotere ecologische nadelen dan renovatie of isolatie, omdat dit het verlies betekent van alle verblijfplaatsen van beschermde soorten. Uitvoering van een vergelijkbaar project op een andere locatie zal ook dezelfde of meer verstoring van dezelfde soorten veroorzaken. Bekend is immers dat vleermuissoorten, huismus en gierzwaluw in vergelijkbare aantallen in andere woningen en gebouwen in de steden en dorpen voorkomen."

Werkwijze

"Tijdens de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op beschermde soorten te voorkomen dan wel te verminderen. In de woningen worden voorzieningen getroffen voor de beschermde soorten. Daarbij wordt er rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de aanwezige beschermde soorten. De werkzaamheden worden in de meest gunstige periode uitgevoerd, dat wil zeggen in de minst kwetsbare periode van de beschermde soorten. Er worden maatregelen genomen om effecten tijdens werkzaamheden te voorkomen dan wel te verminderen."

Planning

"Bij de planning van de werkzaamheden wordt steeds rekening gehouden met de aanwezige beschermde soorten. Voorafgaand aan de uitvoer van de werkzaamheden wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld door een ecologisch deskundige. In overleg met de uitvoerende partij zal in het werkprotocol een planning worden opgenomen waarin de kwetsbare perioden en de gewenningsperioden voor alternatieve verblijfplaatsen ingecalculeerd wordt."

Conclusie

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven waarbij er minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

b) Belangenafweging

Omschrijving van het belang

Wij toetsen of het belang van de ingreep zwaarder mag wegen dan het beschermingsbelang van de soorten zoals is vastgelegd in de wet. Voor de gierzwaluw heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b, aanhef en onder 1, van de wet: *"In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid"*. Voor de gewone dwergvleermuis heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de wet: *"In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten"*. In uw aanvraag heeft u het belang van de ruimtelijke ingreep onderbouwd. U vraagt ontheffing voor werkzaamheden vanwege verduurzaming van de woningen door renovatie. U geeft hierover het volgende aan:

"Het doel van de renovatiewerkzaamheden is om voor de komende jaren de woningen kwalitatief op peil te houden van de woningen en ze tevens energiezuiniger te maken. Zodoende zullen de woningen voldoen aan de nieuwe en strengere eisen op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing. In 2012 is het convenant Energiebesparing Huursector opgesteld door het Ministerie voor Binnenlandse Zaken. In dit convenant staan de afspraken tussen de overkoepelende organen van woningcorporaties, huurders en vastgoedondernemers. Een van de belangrijkste afspraken is dat voor 2020 alle huurwoningen een energielabel B of beter hebben door het nemen van energetische maatregelen. Volgens het Plan van aanpak Energiebesparende Gebouwde Omgeving (2011) is het omlaag brengen van energiekosten gunstig voor het behalen van diverse doelstellingen, zoals het verduurzamen van de woningen en de verlaging van woonlasten. Energiebesparing heeft een gunstig effect op het (leef)milieu; het leidt tot een vermindering van het benodigde gebruik van fossiele brandstoffen en tot een afname voor mens en milieu schadelijke emissies. Deze lagere emissies leiden tot een verbeterde luchtkwaliteit en dit heeft een positief effect op de volksgezondheid. Een energie-onzuinige woning leidt naast de negatieve milieueffecten ook tot hoge woonkosten voor de huurder. Energiebesparing draagt bij aan een betere betaalbaarheid van het huren, wat van groot belang is voor de koopkracht van huurders met lagere inkomens (sociale huurwoningen)."

U heeft hierbij aangegeven dat de woningen van labels A, B en C naar labels A en B gaan.

Met de bovenstaande onderbouwing heeft u de belangen *"In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid"* en *"In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten"* voldoende onderbouwd.

Algemene afspraken over verduurzaming door renovatie

Er zijn verschillende nationale en internationale doelstellingen over het tegengaan van klimaatverandering. In het Klimaatakkoord van Parijs², dat is gepresenteerd in 2013 en door Nederland is geratificeerd³, zijn afspraken gemaakt over het beperken van de opwarming van de aarde. In Nederland zijn afspraken gemaakt in het Energieakkoord⁴ van 2013 en het Klimaatakkoord⁵ van 2019. In het Energieakkoord is afgesproken dat alle burgers in 2050 in een energieneutraal huis wonen. In het nationale Klimaatakkoord staan afspraken over de verduurzaming van de eerste 1,5 miljoen bestaande woningen in 2030 volgens een wijkgerichte aanpak. Vooruitlopend hierop zijn afspraken gemaakt om tot en met 2022 100.000 corporatiewoningen te verduurzamen.

Om de doelstellingen te kunnen bereiken, is grootschalige renovatie van bestaande woningen nodig. Woningrenovaties zorgen voor een vermindering in het gebruik van fossiele brandstoffen en daardoor minder uitstoot van schadelijke stoffen. Lagere uitstoot leidt tot een verbeterde luchtkwaliteit. Hiermee draagt renovatie ook bij aan verbetering van de volksgezondheid.

Conclusie

Hiermee is sprake van een wettelijk belang van de ingreep. Het ecologische effect op de gierzwaluw en gewone dwergvleermuis is, door het nemen van maatregelen, minimaal en tijdelijk. De staat van instandhouding van de soorten komt door de ingreep niet in gevaar. In dit geval weegt het belang van de ruimtelijke ingreep daarom zwaarder dan het beschermingsbelang van de soorten.

² <http://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/l09.pdf>

³ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/stemmingsuitslagen/detail?id=2017P01147>

⁴ <http://www.energieakkoordser.nl/energieakkoord.aspx>

⁵ <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord>

c) Ecologische beoordeling

Onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten. Ook heeft u onderzocht welk effect de ingreep heeft op aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3.2 van de Awb hebben wij ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologische onderzoek.

Aanwezige beschermde soorten

Gierzwaluw

Er zijn vijf nestplaatsen van de gierzwaluw vastgesteld in het plangebied. Twee nesten zijn vastgesteld bij Zeilmakerslaan 43, waarbij het eerste nest zich aan de achterzijde in de nok onder de dakpan bevindt en het tweede nest zich aan de voorzijde in de nok onder de dakpan bevindt. Aan de kopse kant van Stoelenmakerslaan 32 bevindt zich het derde nest onder de derde dakpan rechts van de nok. Het vierde nest bevindt zich aan de achterzijde van Mandenmakerslaan 76 onder de derde dakpan links van de nok. Het vijfde nest bevindt zich aan de voorzijde van Mandenmakerslaan 76 in de nok van het dak. Een kaart met de locatie van de aangetroffen verblijfplaatsen en foto's van de verblijfplaatsen zijn opgenomen in bijlage 3 van dit besluit.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is aangetroffen in het plangebied. Er zijn twee zomerverblijfplaatsen en vijf paarverblijfplaatsen aangetroffen. De zomerverblijfplaatsen bevinden zich op Zeilmakerslaan 25 aan de achterzijde tussen een dakpan en de witte rand en op Zeilmakerslaan 50 aan de voorzijde onder het witte boeiboord rechts van de nok. De paarverblijfplaatsen zijn gevonden aan de hand van baltsgedrag, waardoor de precieze locatie niet bekend is. De paarverblijfplaatsen bevinden zich rondom Zeilmakerslaan 29-43, rondom Stoelenmakerslaan 32-42, rondom Stoelenmakerslaan 94-100, rondom Mandenmakerslaan 76-90 en rondom Zeilmakerslaan 68-70 plus Mandenmakerslaan 66-68. Omdat (vorstvrije) verblijfplaatsen ook als (tijdelijk) winterverblijf door één of enkele dieren gebruikt kunnen worden, kan een individuele winterverblijf niet worden uitgesloten. Een kaart met de locatie van de aangetroffen verblijfplaatsen en foto's van de zomerverblijfplaatsen van de soort zijn opgenomen in bijlage 3 van dit besluit.

Staat van instandhouding

U heeft de staat van instandhouding van de gierzwaluw en gewone dwergvleermuis beschreven. U geeft hierover het volgende aan:

Gierzwaluw

"Landelijk

Gierzwaluwen komen algemeen voor in dorpen en steden. Het landelijk aantal broedparen is lastig te berekenen door de aanwezigheid van grote aantallen niet-broedende vogels en het kortstondige bezoek aan nestplekken. Het aantal broedparen in Nederland wordt geschat op 40.000 tot 60.000⁶, maar dit kan (veel) te laag zijn. In dorpen en kleinere steden ligt de verhouding namelijk tussen gierzwaluwen en inwoners op 1:100. Dan zou de Nederlandse gierzwaluwpopulatie ongeveer 160 000 paren bedragen, bijna vier keer groter dan tot nu toe gedacht, maar cijfers voor de grote steden ontbreken⁷. Wel zijn er afnames bekend van ingrijpend gerenoveerde buurten en gebouwen. Deze verdwijning van kolonies lijkt mogelijk (ten dele) gecompenseerd te worden door een meer verspreide (en minder opvallende) vestiging elders⁷. Omvangrijke kolonies worden dus schaarser. De landelijke staat van instandhouding van de gierzwaluw als broedvogel wordt in Nederland gekarakteriseerd als gunstig⁸. Voor niet-broedvogels is geen trend beschikbaar omdat de soort na het broedseizoen vrijwel direct uit Nederland verdwijnt⁶.

Regionaal en lokaal

De staat van instandhouding van de gierzwaluw in Gemeente Utrecht is niet exact bekend. Er zijn onvoldoende gegevens bekend om de exacte staat van instandhouding op lokaal niveau aan te geven. In de afgelopen jaren zijn er enkele onderzoeken gedaan naar de verspreiding van de soort binnen de stadsgrenzen. Gezien de grootschalige aanwezigheid van bebouwing in meerdere omliggende wijken en de aanwezigheid van meerdere verblijfplaatsen wordt er vanuit gegaan dat de gierzwaluw hier een stabiele populatie heeft."

Gewone dwergvleermuis

"Landelijk

De gewone dwergvleermuis is de meest wijdverspreide en de meest algemene vleermuissoort in Nederland. De aantallen worden geschat op 300.000 tot 600.000 dieren. Het project Meetnet Vleermuis Transect Tellingen (NEM VTT) probeert informatie te geven over de populatieontwikkeling van o.a. de gewone dwergvleermuis. Het meetnet draait pas

⁶ SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2018. Vogelatlas van Nederland. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

⁷ Verkade H., Jacobs J., Marijn A., Dijk van I., 2015. 20 Jaar gierzwaluwen inventariseren in Noordwijk. Limosa 88 164-172.

⁸ <https://stats.sovon.nl/stats/soort/7950>

sinds 2013 en laat nog geen betrouwbare trend zien, maar geeft in de laatste 4 jaar wel een indicatie van een lichte toename⁹. De landelijke staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis wordt beoordeeld als gunstig¹⁰.

Regionaal en lokaal

De staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis in Utrecht is niet exact bekend. Er zijn onvoldoende gegevens bekend om de exacte staat van instandhouding op lokaal niveau aan te geven. In de afgelopen jaren zijn er enkele onderzoeken gedaan naar de verspreiding van de soort binnen de stadsgrenzen. Gezien de grootschalige aanwezigheid van bebouwing in meerdere omliggende wijken en de aanwezigheid van meerdere verblijfplaatsen wordt er vanuit gegaan dat de gewone dwergvleermuis hier een stabiele populatie heeft."

Effect van de ingreep op de aanwezige beschermde soorten

Door de werkzaamheden worden er vijf nestplaatsen van de gierwaluw, twee zomer- en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en vijf paar- en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vernield. Daarnaast wordt de gewone dwergvleermuis verstoord en in sommige gevallen mogelijk gedood door de verborgen leefwijze van de soort. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Ontheffing is daarom noodzakelijk.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken heeft u mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen voorgesteld. De maatregelen die door ons zijn goedgekeurd, zijn opgenomen in bijlage 4 en 5 van dit besluit. In bijlage 1 hebben wij extra maatregelen voorgeschreven om de negatieve effecten van de werkzaamheden verder te verzachten.

Gevolgen van de ingreep voor de staat van instandhouding

Door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden leidt de ingreep niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de gierwaluw en wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

VI. Conclusie

Aangezien aan de voorwaarden voor een ontheffing wordt voldaan, verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.3 eerste lid en artikel 3.8, eerste lid van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden. Deze zijn opgenomen in bijlage 1 van dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige

⁹ CBS. 2020. Meetprogramma's voor flora en fauna. Kwaliteitsrapportage NEM over 2019. Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag

¹⁰ Norren, van E. (red.), 2019. Staat van instandhouding Gelderland. Factsheets voor 24 soorten in Gelderland. Rapport 2019.09. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat deze aan u bekend is gemaakt en wordt twee werkdagen na bekendmaking gepubliceerd op de website www.officielebekendmakingen.nl.

IX. Overige informatie

Er kan ook vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst, als u dit nog niet heeft gedaan. Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud van dit besluit, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

X. Verzending

Wij verzenden dit besluit aan de aanvrager. Een afschrift van dit besluit verzenden wij aan:

- Ecologisch Adviesbureau Viridis B.V.;
- Regionale Uitvoeringsdienst (hierna: RUD) Utrecht;

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. drs. ing. S. Heijblom
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. De ontheffing wordt alleen verleend voor de in dit besluit genoemde soorten en beschreven verboden handelingen.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht (Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of servicebureau@provincie-utrecht.nl) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient aanvullend de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidende ecooloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecooloog zijn/worden begeleid;
 - f. De manier waarop is/wordt omgegaan met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. Minimaal twee weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten, moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig invullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in de voorschriften bijgevoegd te zijn. <Indien het voor dit specifieke project niet mogelijk is om de werkzaamheden twee weken voorafgaand aan de start hiervan te melden, moet contact worden opgenomen met de RUD Utrecht via handhaving-wnb@rudutrecht.nl of 030-7023300.>

Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹¹ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Deze dient in ieder geval aanwezig te zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek worden bijgehouden. In het logboek worden gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals goedkeuren / vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften bij dit besluit geregistreerd.

¹¹ Onder deskundige verstaan wij: een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren

en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet/Vwet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en De Landschappen) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

10. De maatregelen, genoemd in hoofdstuk 2 van het activiteitenplan van 3 maart 2020 en ook de aanvullingen van 28 mei 2021 (zie bijlage 4 en bijlage 5) moeten worden opgevolgd.
11. Het controleren van de ongeschikt gemaakte verblijfplaatsen mag pas gedaan worden na vier aaneengesloten dagen waarbij er ten minste twee dagen een temperatuur van minimaal 10 graden is geweest in combinatie met gunstige weersomstandigheden (geen regen en geen harde wind). Deze controle dient te worden uitgevoerd door een ecologisch deskundige.¹⁷ Als blijkt dat er toch nog vleermuizen in het gebouw aanwezig zijn dient gekeken te worden op welke plaatsen het gebouw niet goed dicht is gezet met de exclusion flaps en dient dit opnieuw en beter te gebeuren. Pas wanneer geen verblijfplaatsen meer worden aangetroffen kan het gebouw voor de werkzaamheden worden vrijgeven.
12. Indien mogelijk heeft het de voorkeur om de gierzwaluwnestkasten op (exact) dezelfde locatie te plaatsen als de oorspronkelijke locatie. Wanneer dit niet mogelijk is kunnen de kasten op de voorgestelde locaties, zoals beschreven in alinea 2.3.4 (zie bijlage 4), geplaatst worden.

Na afloop van de werkzaamheden

13. Na afronding van de werkzaamheden dient de ontheffinghouder het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven in de voorschriften moet bijgevoegd worden.
14. Voor de permanente voorzieningen van vleermuizen geldt dat:
 - a. De voorzieningen dienen op ten minste drie verschillende windrichtingen geplaatst te worden;
 - b. De voorzieningen dienen op ten minste 3 meter hoog te hangen;
 - c. De voorzieningen dienen een vrije uitvliegroute te hebben;
 - d. De voorzieningen dienen binnen een straal van 200 meter van de vastgestelde verblijfplaatsen opgehangen te worden;
 - e. De voorzieningen dienen vrij te zijn van kunstlicht en verstoring (geen lichtuitstraling van straatverlichting, verlichting aan gebouwen of vanuit aanwezige ramen).
15. Voor de permanente voorzieningen van gierzwaluwen geldt dat:
 - a. De voorzieningen dienen zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden;
 - b. De voorzieningen niet in de volle zon worden geplaatst;
 - c. De voorzieningen beschikken over voldoende veilige vrije uitvliegruimte: minimaal 1 meter breed en 3 meter diep, zonder kans op verkeersslachtoffers;
 - d. Vervangende verblijfplaatsen moeten voor de eigenlijke werkzaamheden en voor terugkomst uit het zuiden beschikbaar zijn.

Bijlage 2: Kaart plangebied

(bron: "Vleermuis- en broedvogelonderzoek GroenWest 2020 Complex 2155 te De Meern" van 18 december 2020)

Figuur 1.1 | Overzichtskaat van de onderzochte woningen complex 2155

Bijlage 3: Kaart aangetroffen verblijfplaatsen en foto's verblijfplaatsen

(bron: "Vleermuis- en broedvogelonderzoek GroenWest 2020 Complex 2155 te De Meern" van 18 december 2020)

Figuur 2.1 | Resultatenkaart complex 2155

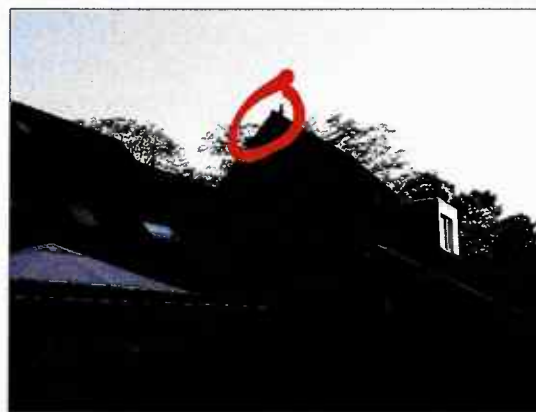
Afbeelding 2.1 | Zeilmakerslaan 25, zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis

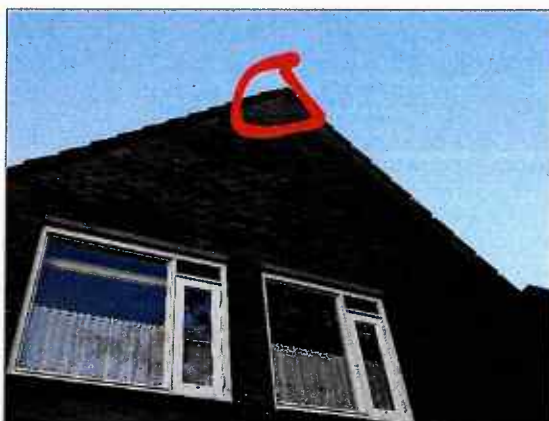
Afbeelding 2.2 | Zeilmakerslaan 50, zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis

Afbeelding 2.3 | Stoelenmakerslaan 32, gierzwaluw nestplaats

Afbeelding 2.4 | Zeilmakerslaan 43 achterzijde, gierzwaluw nestlocatie

Afbeelding 2.5 | Mandenmakerslaan 76 voorzijde, gierzwaluw nestlocatie

Afbeelding 2.6 | Mandenmakerslaan 76 achterzijde, gierzwaluw nestlocatie

Bijlage 4: Voorgestelde maatregelen

(bron: "Activiteitenplan GroenWest, 2021 Complex 2155 te De Meern" van 3 maart 2021)

Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij', dat wil zeggen dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met behulp van een ontheffing waarvoor de bevoegdheid voor het verlenen van een dergelijke ontheffing bij de provincies ligt. Dit hoofdstuk beschrijft met welke mitigerende maatregelen er invulling wordt gegeven aan het voorkomen dan wel te verminderen van negatieve effecten op zowel soort- als populatieniveau.

2.1 Algemene maatregelen

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de algemene zorgverplichting opgenomen. In dit artikel is beschreven dat eenieder verplicht is om voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. De algemene zorgplicht geldt ten allen tijde bij het uitvoeren van werkzaamheden, ongeacht of deze te typeren zijn als ruimtelijke ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud en ongeacht of er beschermde soorten aanwezig zijn. Dit laatste wil dus zeggen dat ook als er geen beschermde soorten voorkomen de algemene zorgverplichting toch in acht genomen dient te worden. Hiervoor dienen algemene mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden.

- De werkzaamheden dienen door een ecologisch deskundige begeleid te worden. Hierdoor wordt gewaarborgd dat de maatregelen op een juiste manier uitgevoerd worden en zo wordt er tevens invulling gegeven aan de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).
- Er moet een ecologisch werkprotocol opgesteld worden waarin alle te nemen maatregelen zijn vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op de werklocatie aanwezig zijn en bij alle betrokken partijen bekend zijn;
- Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd. Mochten er zich gedurende de werkzaamheden ten aanzien van beschermde soorten onvoorziene omstandigheden voordoen, wordt direct contact opgenomen met de ecologisch deskundige;
- Indien beschermde soorten voorkomen in aangrenzende woningen kan niet zondermeer worden uitgesloten dat deze soorten negatieve effecten ondervinden van de gewenste maatregelen aan de woningen. Dit wil zeggen dat ook aan deze woningen mitigerende maatregelen dienen te worden uitgevoerd. Deze maatregelen maken onderdeel uit van deze aanvraag;

2.2 Mitigatie algemene broedvogels

Algemene broedvogels kunnen in of om de woning tot broeden komen. Bijvoorbeeld in de schoorsteen of in bomen en struiken behorende bij tuinen en gemeentelijke beplantingen. Deze vogels zijn in staat om ieder seizoen een nieuw nest te bouwen. Dergelijke vogelnesten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode;

- De broedperiode loopt globaal van 15 maart tot 15 juli, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn beschermd;
- Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van in gebruik zijnde nesten in de broed- en nestperiode;

- Het is in dit kader aan te bevelen om de werkzaamheden voor zover dat mogelijk is buiten de broedperiode om uit te voeren of te starten;
- Indien dit niet mogelijk is, dient de directe omgeving van de woningen waar de werkzaamheden worden uitgevoerd, voorafgaande aan deze werkzaamheden gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van algemene broedgevallen door de ecologisch deskundige;
- Wanneer er geen vogels nestelen kan er begonnen worden met de ingreep. Indien broedgevallen aanwezig zijn dient, in overleg met de ecologisch deskundige, een andere periode voor de werkzaamheden rond deze specifieke locatie(s) vastgesteld te worden.

2.3 Mitigatie en compensatie vleermuizen

Het mitigeren van negatieve effecten op vleermuizen bestaat uit twee onderdelen: 1. het voorkomen van het doden van dieren, 2. het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen. Dit wordt volgens een vast stramien, conform de bestaande kennisdocumenten uitgevoerd. De specifieke mitigerende maatregelen zijn hier beschreven. In Tabel 2.2 is een planning weergegeven van de uit te voeren mitigatie en compensatie. De plaats waar deze mitigatie en/of compensatie moet worden uitgevoerd wordt veelal per huisnummer aangeduid. Deze locaties worden in een nader op te stellen Ecologisch Werkprotocol verder uitgewerkt. Mogelijk vindt, op basis van de mogelijkheden in het veld, aanpassing van de locatie plaats. Het moment waarop de mitigerende maatregelen en werkzaamheden uitgevoerd worden is naast de kwetsbare periode en de gewenningsperiode ook afhankelijk van bijvoorbeeld de weersomstandigheden en de omgeving van de woningblokken. De planning c.q. fasering van de mitigerende maatregelen en werkzaamheden wordt nader overeengestemd met een ecologisch deskundige.

2.3.1 Voorkomen van doden

- Alle woningblokken die binnen deze aanvraag vallen worden op plaatsen waar verblijfplaatsen aanwezig of te verwachten zijn voorafgaande aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt; dit wordt gedaan door het plaatsen van 'exclusion flaps' (zie details en voorwaarden in Bijlage B).
- De exclusion flaps worden geplaatst in de minst gevoelige periode van vleermuizen tussen 1 april en 1 mei en/of tussen 15 augustus en 1 november, zie Tabel 2.1.
- Er wordt door een ecologisch deskundige gecontroleerd of het gebouw, na het plaatsen van de 'exclusion flaps', nog gebruikt wordt door vleermuizen. Deze controles worden bij voorkeur gedaan door in de ochtend bij het inzwermen te controleren of de exclusie functioneert en dieren buitensluit (twee uur voor zonsopgang). Wanneer dit niet mogelijk is worden de controles uitgevoerd in de avond (twee uur na zonsondergang).
- Wanneer blijkt dat er nog vleermuizen gebruik maken van de woningblokken dan zal het hiervoor omschreven proces herhaalt worden tot dat het gebouw vrijgegeven kan worden van vleermuizen.
- Na vrijgave kunnen de werkzaamheden starten.

2.3.2 Gebruik van steigers

- Bij het bouwen van steigers en tijdens de werkzaamheden moet rekening worden gehouden met invliegopeningen van de verblijfplaatsen van vleermuizen die behouden blijven of zijn aangebracht. Het gaat hier specifiek om de stootvoegen, kantpannen en de tijdelijke vleermuiskasten. Deze mogen door de steigers niet worden afgedicht. De steigers zullen in

verband met het in/uitvliegen van vleermuizen op gerichte plaatsen niet voorzien worden van doeken/schermen en zullen onder begeleiding van een ecooloog geplaatst worden om te verzekeren dat de in/uitvliegopeningen vrij van obstructies zijn.

2.3.3 Paar- en zomerverblijven

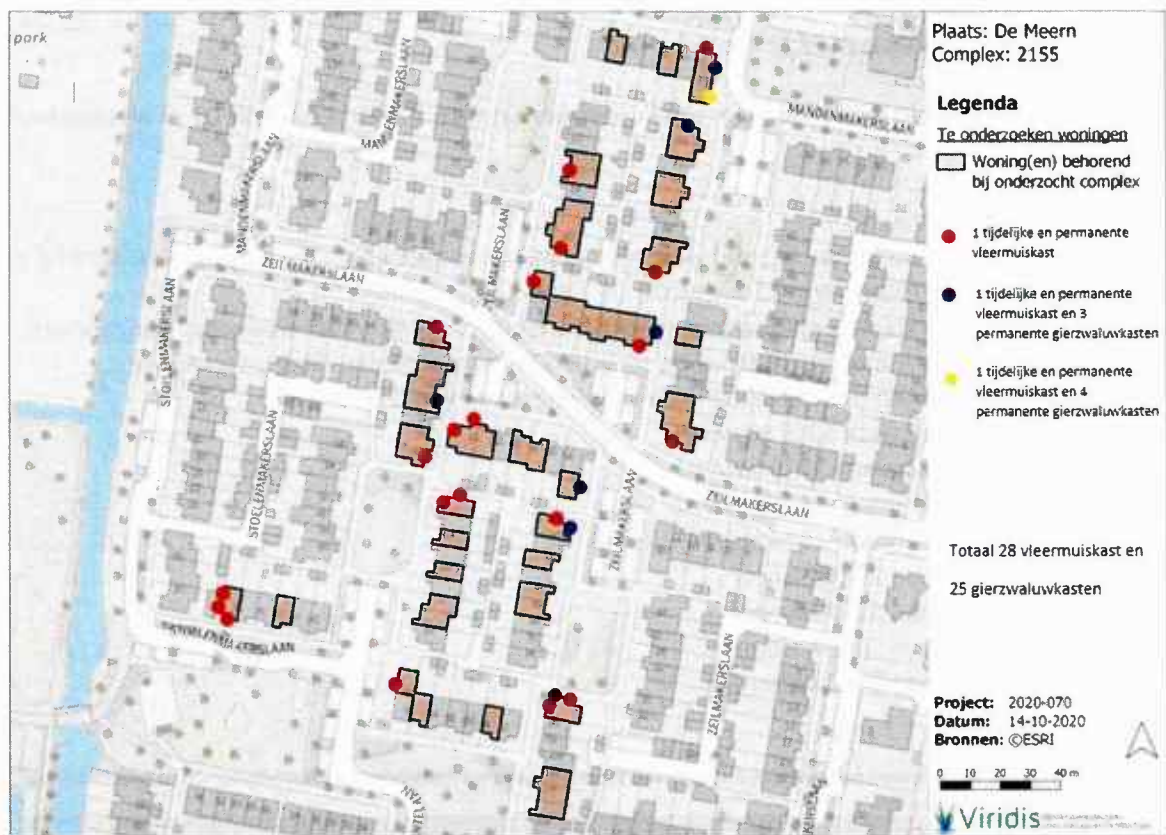
Tijdelijke alternatieven

- Er moeten minimaal 28 verblijfplaatsen voor vleermuizen worden aangeboden, te weten acht alternatieve zomerverblijfplaatsen en 20 alternatieve paarverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis. Hiertoe worden er tijdelijke verblijfplaatsen aangeboden op de woningen (Figuur 2.1):
 - Stoelenmakerslaan 32 (3 kasten)
 - Stoelenmakerslaan 78 (1 kast)
 - Stoelenmakerslaan 58 (2 kasten)
 - Stoelenmakerslaan 52 (2 kasten)
 - Zeilmakerslaan 94 (3 kasten)
 - Zeilmakerslaan 13 (1 kast)
 - Zeilmakerslaan 29 (1 kast)
 - Zeilmakerslaan 43 (1 kast)
 - Zeilmakerslaan 45 (1 kast)
 - Zeilmakerslaan 52 (1 kasten)
 - Zeilmakerslaan 50 (2 kast)
 - Zeilmakerslaan 53 (1 kast)
 - Mandenmakerslaan 58 (1 kast)
 - Mandenmakerslaan 74 (1 kast)
 - Mandenmakerslaan 76 (1 kast)
 - Mandenmakerslaan 78 (2 kasten)
- De tijdelijk alternatieve verblijfplaatsen worden op precies dezelfde huisnummers geplaatst als de permanente alternatieven (Figuur 2.1)

Permanente alternatieven

- Er moeten minimaal 28 verblijfplaatsen voor vleermuizen worden aangeboden, te weten acht alternatieve zomerverblijfplaatsen en 20 alternatieve paarverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis. Hiertoe wordt er maatwerk toegepast in de woningen:
 - Stoelenmakerslaan 32 (3 kasten)
 - Stoelenmakerslaan 78 (1 kast)
 - Stoelenmakerslaan 58 (2 kasten)
 - Stoelenmakerslaan 52 (2 kasten)
 - Zeilmakerslaan 94 (3 kasten)
 - Zeilmakerslaan 13 (1 kast)
 - Zeilmakerslaan 29 (1 kast)
 - Zeilmakerslaan 43 (1 kast)
 - Zeilmakerslaan 45 (1 kast)
 - Zeilmakerslaan 52 (1 kasten)
 - Zeilmakerslaan 50 (2 kast)
 - Zeilmakerslaan 53 (1 kast)
 - Mandenmakerslaan 58 (1 kast)
 - Mandenmakerslaan 74 (1 kast)

Jaar 2021	
Werkzaamheden	J F M A M J J A S O N D
Plaatsen tijdelijke verblijfplaatsen vleermuizen	
Gewenningsperiode vleermuizen	
Ecologisch werkprotocol	
Ongeschikt maken vleermuizen	
Mogelijkheid om werkzaamheden te starten	

Figuur 2.1 | Overzichtskaart met tijdelijke en permanente mitigatie.

Bijlage 5: Aanvullende voorgestelde maatregelen

(bron: "Beantwoording aanvullende vragen complex 2155 De Meern" van 28 mei 2021)

- De isolatie vindt plaats door middel van inspuiten van isolatiemateriaal door in de gevel geboorde gaten. Deze werkzaamheden vinden gefaseerd plaats, maar op het moment van schrijven is nog niet exact bekend in welke volgorde de woningen zullen worden geïsoleerd. Te allen tijde zal het merendeel van de aangebrachte tijdelijke verblijfplaatsen voor vleermuizen beschikbaar zijn, zodat aanwezige dieren steeds een verblijfplaats beschikbaar hebben. In het kader van de isolatie worden gehele woningenblokken ongeschikt gemaakt middels exclusion flaps, uiteraard na aflopen van de gewenningsperiode die voor de tijdelijke mitigatie geldt.
- Vanzelfsprekend zal rekening worden gehouden met eventuele aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten van de gierzwaluw. Indien het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen van vleermuizen plaats dient te vinden voor 15 augustus 2023, zal een inspectie plaatsvinden waarbij wordt bepaald of nog in gebruik zijnde nesten van de gierzwaluw aanwezig zijn. Indien dit het geval is, wordt het ongeschikt maken uitgesteld tot het betreffende nest is verlaten. Negatieve effecten op de gierzwaluw worden op deze manier uitgesloten.
- De permanente kasten zullen worden geplaatst gedurende de renovatiewerkzaamheden die aan de woningen gaan plaatsvinden, dus vanaf half augustus 2023. De tijdelijke vleermuiskasten zullen na oplevering van het project nog minimaal 6 maanden blijven hangen in verband met de wettelijk geldende gewenningsperiode en worden dan verwijderd, uiteraard nadat is vastgesteld dat er geen vleermuizen in verblijven op het moment van verwijdering.
- Ook de gierzwaluwkasten worden gedurende de renovatiewerkzaamheden ingebouwd. Omdat de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd en de permanente kasten op de exacte plaats van de oorspronkelijke nestplaatsen worden aangebracht en omdat het geen kolonie van >10 nesten betreft, is tijdelijke mitigatie niet nodig.
- Door de gefaseerde werkwijze zijn te allen tijde voldoende alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen beschikbaar. Wordt bij aanvang van de werkzaamheden aan een gevel met een tijdelijke vleermuiskast een vleermuis in de betreffende kast aangetroffen, dan worden de werkzaamheden stilgelegd en wordt de vleermuis middels gebruik van een exclusion flap tijdelijk naar een andere kast in de directe omgeving gedirigeerd waar op dat moment geen werkzaamheden plaatsvinden. De werkzaamheden aan de betreffende gevel waar een vleermuis was aangetroffen, vinden pas doorgang wanneer met zekerheid is vastgesteld dat de tijdelijke vleermuiskast daadwerkelijk is verlaten.
- De tijdelijke kasten hangen rond de 3-4 meter hoog aan de gevels, de permanente mitigatie wordt recht boven de tijdelijke vleermuiskasten, zo hoog mogelijk tegen de dakgoot of nokpannen, gerealiseerd. In de breedte gaat het dus om exact dezelfde locatie, in de hoogte is er een bescheiden verschil. De permanente kast wordt dus nooit achter een tijdelijke kast ingebouwd.

